

– något, hvare äfven andra blad, och bland dem i s.het Suometar, icke sällan fela.

Löftet om *Kanava's* återupplefvande gladde ett ögonblick Finska litteraturens vänner; annonser hafva tillkännagifvit, att des utgifvande blifvit till vidare inställdt genom Guvernörsembetets i Viborg åtgärd. *Maamiehen Ystävä* lärer fortfara att lemna underhållande läsning för allmog, ehuru utan plan och betydelse.

Om Finland's Allm. Tidning, den tolfte af landets för 1848, är intet att säga, om icke att Borgå Tidning synes vara det enda blad, som i Utrikesnyheters berättande tagit F. A. Tidning till mönster.

Tolf tidningar, af hvilka blott en daglig, är i sanning litet för 1 1/2 million invånare; och på den skala, som efter den periodiska pressens skick antyder folkens bildningsgrad, ställer detta ringa antal Finland vid ett af de lägsta gradtalen. Vi upprepa dock vår yttrade åsigt, att landets periodiska press fortfarande bevisar sig kvalitativt hafva gjort ett steg framåt. Och känt är, att tidningspressens art i vårt land icke rättvist kan göras till absolut måttstock för redaktionernas goda vilja och förmåga; ehuru å andra sidan detta förhållande icke får häfva allmänhetens anspråk på pressens stigande förkofran.

44 TILL LÄSAREN.

Litteraturblad n:o 13, december 1848

Utänför den läsande allmänheten befinna sig i vårt land tvenne större kretsar, hvilkas medlemmar likväl ega anspråk på att räknas till den bildade samhällsklassen. Man kunde benämna dem den materiela och den andliga egna vinningens anhängare.

Den förra kretsen är den, hvars medlemmar icke njutit annan undervisning än erfarenhetens och det dagliga umgängets. Sätter man bildningens kännetecken i insigt uti några allmänt menskliga angelägenheter och verksamhet för desamma, så blir måttet af den bildning, inom denna krets råder, visserligen ringa. Deltagandet för kommunala angelägenheter utgör dess enda verksamhet af allmänt syfte, det religiösa intresset det enda teoretiska, till hvilket individen kan höja sig. Dagens ekonomiska omsorger fylla hans lif. Mången ur denna klass höjer sig likväl äfven till andra, mera omfattande intressen och söker i läsning en näring för sin håg. Kanske räknar äfven Litteraturbladet bland dem några läsare.

Den sednare kretsen åter är de religiösa ifrarenas. Man kan icke säga, att deras håg icke vore vänd till en allmänt menskelig angelägenhet. Tvärtom; intet menskligt intresse kan vara allmännare, än det religiösa. Men ifraren gör det till ett enskildt; han omfattar det icke af kärlek till det allmänna bästa, utan för att bereda sin egen eviga vinning. Detta parti ser icke i religion, i vetenskap, stat, familj annat, än medel för individens ändamål; hvarföre det äfven ringa aktar den del af dessa medel, som det kallar för verldsliga, såsom anstalter, de der äro till endast för menskelig svaghet eller ondskas skuld. Att vi ställt denna klass utom den läsande allmänhetens antal, har således icke skett derföre, att den icke läser, utan derföre, att dess läsning är på förhand bestämd och inskränkt till några vissa skrifter af religiöst innehåll. Hvad en Humboldt och Berzelius skrifvit, och hvad den ena eller andra nationallitteraturen erbjuder, angår denna klass alls icke. En eller annan är kanske af fördomsfriare tänkesätt. Bland dem har dock

Litteraturbladet ingen läsare.

Äfven bland den egentliga läsande allmänheten, den, för hvilken en vetenskaplig och en nationallitteratur finnes till, gifves det en egoistisk klass af läsare, som i läsning söker blott en förströelse. Denna klass är stor nog. Till den hörer mången vetenskapligt lärd man, som finner sin tillfredsställelse uti ständigt ökad lärdom, utan att någonsin bringa det inhemtade förrådet till klar insigt och sig sjelf till någon fast åsigt af lifvets förhållanden, för att kunna gagneligt verka för det allmänna. 10 Vida större är dock i denna klass antalet af sådane, som åtnjutit vetenskaplig undervisning, men aldrig betraktat vetandet annorlunda, än såsom ett requisitum till examen och en trappa till yttre fortkomst. Brist på annan förströelse, rådande ton och fåfånga kunna sätta dem boken i handen. Men det gifves också ingen annan förströelse, intet annat mode, för hvilket de icke sätta boken å sida. Att dessa fordra läsning af lättsmältaste art, förstås af sig sjelft. Klassen förstärkes ännu af dem, som utan håg för någon verksamhet begrafva sig och åtanken på alla menckliga pligter i ett drömlif uti diktens regioner. Såsom en öfvergångsperiod i ungdomen kan detta fantasifrosseri hafva sin naturliga förklaring och lika naturliga öfvergång. Men såsom fortfa- 20 rande lefnadssätt vitnar det om intellektuel och sedlig slapphet, äfven om det ledes af konstsmak; hvilket dock sällan är fallet. Vanligare är romanläsning, af hvad slag som förefinnes, dessa andligen förslappades själaspis.

För den förstnämnda afdelningen af denna klass har Litteraturbladet föga innehållit, som den icke kunnat finna och funnit på annat håll. Åt de båda sednare afdelningarne har bladet erbjudit alltför litet. Bland deras krets skulle vi söka dem, som klagat öfver bristande popularitet, hvilken klagan H:fors Tidningar försäkra oss hafva försports. Ty det är för dem icke fråga om framställningens popularitet, utan om ämnets. 30 Allt, som smakar af insigt och öfvertygelse, är nemligen för dessa läsare impopulärt.

Vi kunna med allt skäl fråga: hvar sökes en mera populär framställning i geognosi och geologi än Berzelii »Om Sveriges Berg och Mark»? Hvar populärare afhandlingar i fysikens högsta ämnen, än de många af Humboldt, Schubert och Reuschle, vårt blad innehållit? Hvar populärare afhandlingar öfver astronomin, än den sistnämndes?

De reseskildringar och berättelser Litteraturbladet innehåller, torde väl icke lida af impopularitet.

Men allt detta utgör en god del af bladets innehåll. Det är visserligen 40 en välkommen tillflykt för Redaktionen, att kunna åberopa stora namn och de bästa utländska tidskrifter, sådane som »Revue des deux Mondes» och »Jahrbücher der Gegenwart»; men det är en tillflykt, som den sjelf beredt sig.

Återstår att ansvara hufvudsakligen för litteraturöfversigter, recensioner och anmälanden ur Red.s egen fatabur. Vi bekänne, att årgången 1847 icke var redigerad med ett urval, som vi sjelf kunne gilla. Det vid Saimas indragning hastigt fattade beslutet, att utgifva detta blad, och en undertecknads resa till utlandet vållade, att årgången icke utgafs med all nödig omsorg. I närvarande årgång hafva litteraturöfversigter 50 trädt i stället för särskilda anmälanden af utländska skrifter, och den inhemska litteraturen har blifvit omsorgsfullare upptagen, så att nära fyratie inhemska skrifter finnas i årgången recenserade eller anmälda. Någon mera populär anordning, än denna, förmå vi icke upptänka och äro derföre sinnade, att i nästa årgång vidhålla densamma. Att vi bemödat oss att i den utländska litteraturen uppvisa det för samtidens

sträfvanden mest karakteristiska, vid den inhemska hänvisa på, hvad som kan lofva en nationallitteratur, och att samvetsgrannt erkänna hvarje dess förtjenst – derom kunne vi försäkra. Att detta bemödande är det rätta för en populär uppfattning och framställning, derom äro vi öfvertygade. Om det lyckats oss, är en annan fråga.

Är bemödadet misslyckadt, så är visserligen denna del af bladets innehåll impopulär äfven för den allmänhet, bland hvilken vi hoppats ega de flesta läsare, och på hvars omdöme ensamt redaktionen för ett blad sådant som detta kan sätta något värde. Vi tala nemligen här om de läsare, med större eller mindre litterär underbyggnad, grundlagd genom uppfostran eller egen håg, hvilka älska hvarje läsning, som bekräftar deras öfvertygelse om mensklighetens fortskridande, som utvidgar deras insigt i arten af dess fortgång, för hvilka läsningen endast derföre är en förströelse, att den skänker dem glädjen af denna öfvertygelse, denna insigt och lärar dem att i öfverensstämmelse med den tänka och handla inom den krets, der de verka i mensklighetens tjenst.

Vi kunna icke anse sjelfva bemödadet, att arbeta för denna krets af läsare, för oblygt, äfven om det till en del skulle misslyckats. Till en annan del återopa vi nemligen äfven mot den de namn, vi ofvanföre citerat. Men vi kunne också angående bladets artiklar öfverhufvud försäkra, att, ehuru tidens snäfhet ofta kan hafva lemnat spår i utförandet, redaktionen likväl i förberedelsen för nedskrifvandet icke gjort sig arbetet lätt.

Det är icke af småaktig stickenhet, vi af H:fors Tidningar begära ett godt råd: huru ett populärt blad för spridandet af litterär bildning bör vara beskaffadt?

Framställning och stil kunna föga upphjelpas genom goda råd. Men enligt hvilken plan bör ett sådant blad inrättas? Hvilka ämnen bör det företrädesvis behandla? På hvilken uppfattning af litteraturens betydelse bör behandlingen stödja sig? Och för hvilken publik bör det skrivas? Till en del kan också framställningen bestämmas af dessa frågars besvarande.

Det säkraste svaret på alla dessa frågor vore, att uppgifva något mönster att följa. Vi hafva i Sverige: »Frey» och Hr. Palmblads »Läsning för Bildning och Nöje». Den förra innehåller blott originalartiklar; den sednare äfven lånade. Dennas namn tyckes visserligen gifva en ledtråd – ehuru folk finnes, som icke begriper, ens att vårt lands tidningspress sträfvar dels för läsarens nytta, dels för hans nöje. De nämnda »Jahrb. d. Gegenwart» t. o. m. »Revue des deux Mondes» äro populära skrifter i sin art. »Magazin f. die Litteratur des Auslandes,» »Morgenblatt für Gebildete Stände,» Levald's »Europa» ega äfven sin popularitet. Hvilkens spår vill man tillråda oss att följa. För vår del hafva vi icke ansett lämpligt låna en enda afhandling ur Frey eller Hr. P.s »Läsning». »Magaz. für d. Litter. des Auslandes» har varit oss tillgängligt, utan att vi ansett oss kunna begagna mera, än ett par anmälanden af utkomna arbeten.

Ett godt råd är oss bekant: det, att förena Litteraturbladet med någon politisk tidning, om eljest vårt lands tidningar så kunna kallas. Att i hvarje fall tvenne viktiga grenar af populär litteratur komma att uteslutas, kan intet godt råd afvärja.

Vi hoppas, att det framställda öfvertygar Läsaren, att vi med all omtanke öfvervägt Litteraturbladets ställning. Vår förut afgifna försäkran, att möjligheten att fortsätta dess utgifvande öfverraskar oss, torde derföre anses upprigtigt menad. För Läsarens fortsatta förtroende

tacka vi skyldigast. Att vi icke uppfyllt löftet om nya stilar, behagade Läsaren icke tillräkna oss strängt, emedan löftet och dess svikande icke utgår från Utgifvaren, som derigenom icke gjort besparing i omkostnad för trycket. De många tryckfelen, af hvilka korrektoret icke sällan visar två till trehundra rättade på arket, hafva samma ursprung. För nästa årgång kunna dock nya stilar med säkerhet påräknas; och hopp är förhanden, att tryckfelen under dess lopp skola försvinna.

J. V. S.

10

45 INHEMSK LITTERATUR.

Litteraturblad n:o 1, januari 1849

SUOMI, TIDSKRIFT I FOSTERLÄNDSKA ÄMNEN. 1847. H:FORS 1848.

10
20
30
40
50

Ingenting kan vara angenämare, än att få börja denna årgång af bladet med anmälandet af inhemska litterära alster. Gerna återser också vännen af den fosterländska litteraturen den Tidskrift, som förvarar så många minnen af vår litteraturs återupprättare, främst af Lönnrot och Castrén. Närvarande årgång åter har det märkvärdiga, att med densamma den yngre generationen, så att säga, inträder i sin arfsrätt. Af de äldre namnen, återfinna vi här endast HHr. Rabbe's och Fellman's. Det hufvudsakliga af dess innehåll tillhör deremot HHr. Varelius och Elmgrén.

Vi erinre läsaren om, hvad vi i sednaste årgång yttrade om Hr. Alcenii afhandling i Joukahainen, för att tillämpa det sagda isynnerhet på Hr. Varelii här införda afhandling: »Bidrag till Finlands kändedom i etnografiskt hänseende.»

30
40
50

Det är nemligen, enligt hvad vi förmå bedöma, karakteristiskt för landets uppvoxande litteratur, att sträfva »from sounds to things,» enligt det gamla Engelska ordspråket, från tal till sak. I detta sträfvan- de visar den sig ega en fläkt af tidens anda, som för hvarje dag mer och mer tränger vetandet ur skolan ut i lifvet och låter den frågan ljuda allt starkare: hvilka frukter har vetenskapen att skänka folken och menskligheten? Andligt och lekamligt lidande under de bestående samhälls- författningarnes, kyrkornas, lagarnes, industrins herravälde, begära folken nya institutioner, frågande de i vetendets mysterier invigda om råd. Men desse stå stumma. Eller kanske svara de: ert inre bör förbättras; ty eljest gagna er icke de visaste institutioner. Hvertill, fråga då åter folken, har väl sålunda religionen, vetenskapen, människornas vetande och håg äro så ruinerade, att inga institutioner kunna upp- täckas, tjenliga att skydda och befordra mensklighetens framskridan- de? – Till denna fråga kan icke finnas flera, än ett upprigtigt svar: Religionslära, vetenskap och konst hafva varit så snärjda i skolans band, att de ringa resultater lemnat, och att föga eller intet af dem nedträngt till folken. Gör alltså vetandet lefvande i allt menskligt görande och låtande; led vetenskapen ut ur skolan i lifvet; förbyt dess väntade resultater till allmänna öfvertygelser, dess förädlande förmåga till en kraft i folkens håg och sinne! – och vetenskapen sjelf skall jemte folkens lif antaga en ny gestalt.

Lika litet, som nu vetenskapens anseende lider deraf, att den likasom genomgått sin skolkurs, förrän den uppträdt såsom verksam i lifvet; lika litet nedsättande är det för de litterära bemödanden, vårt land hittills känt, att de stadnat vid särskilda lärdoms och forskningsprof, utan att öfverlemna någon frukt af dessa åt nationen och nationallit-